

Posudek bakalářské práce (z pohledu oponenta)

téma: **Život s drogově závislým**

autor: **Monika Boučková**

vedoucí: **Mgr. Tomáš Retka**

Monika Boučková si pro svou bakalářskou práci zvolila zajímavé a hůře dostupné téma. Díky vlastní zkušenosti hledá odpověď na otázku, jaké to je žít s drogově závislou blízkou osobou: jejími informanty byli rodiče, sourozenci, partneři či blízcí přátelé drogově závislých jedinců. Pro realizaci výzkumu musela nejprve získat jejich důvěru, což se jí zjevně podařilo.

Formálně práce odpovídá požadavkům, ač nelze přehlédnout, že odkazy stojí až za větami, k nimž se vztahují (tedy způsob práce s literaturou sice neodpovídá katedernímu úzu, ale je jednotný). Práce je psána svižně, je čtivá, je ovšem nutné vytknout jí poměrně značné množství chybek: především by si autorka měla osvojit správné užívání zvrtného zájmena svůj/ svá /své, neb někde je bez jeho užití text těžko srozumitelný (viz s. 19 – případ Jany), a dále se jedná o mnohá opomenutí:

- vyšinutí z vazby „Důvodem se ukázalo narušená schopnost“ (s. 39),
- přílišná hovorovost a nespisovnost (i mimo citace, např. v parafrázích – i odborných textů) „látky, na kterých jsme závislý“ (s. 43),
- občas i chybná interpunkce: „kroky, kdy dáme jedinci na vybranou jsou chybné“ (s. 47),
- chybějící mezera či písmeno (často, např. „informátoři popisovalicelý průběh „ s. 53) apod.

Jako závažnější vady práce považuji

1. skutečnost, že celých 14 stran textu (kapitoly 3 -Drogy a 4 Závislost) sestávají (až na poslední odstavec) z výpisků a citací, kde vlastních autorčiných vět je opravdu minimum – a pokud jsou, dozvíme se, že tuto citaci z výzkumu bude analyzovat až v kapitole Analýza a interpretace dat. Zde bych uvítala, kdyby studentka průběžně svou kompilaci provázela vlastním pohledem – zmínila, v čem se jednotliví autoři shodují a v čem se doplňují, a zdůraznila, co považuje pro svůj výzkum (či pro pochopení konkrétních případů) za zásadní, co je důležité pro dobré porozumění terénu, v němž část výzkumu probíhal apod.
2. občas se studentka dopouští hodnocení, jako „pochází z rozvedené a spíše nekvalitní rodiny“ (19); spíše než vlastní hodnocení, měla by autorka přemýšlet o funkcích, které rodina neplnila;
3. hlavní mou výtkou vůči této práci je, že v ní postrádám jakékoliv ukotvení v antropologii. Jediné místo, kde je náznak, že by mohlo jít o práci antropologickou, je citát v metodologie M. Soukupa (s.13), ovšem co se týče zpracování tématu a vlastního výzkumu, mohlo by jít spíše o práci adiktologickou;
4. současně shledávám, že se práce nedrží předem vytčené výzkumné otázky: Jaká jsou specifika života s drogově závislou osobou? (s. 13). Následně jako by autorka na svou otázku zapoměla a zkoumá spíše různé typy drog i závislostí, specifické projevy závislosti z pohledu blízkých osob, proces léčby, důvody vzniku závislosti apod. Kapitola Analýza a interpretace dat pak přináší odpověď na výzkumnou otázku, ale chybí jí hlubší rozbor, teoretické ukotvení i následná syntéza. Na závěr pak oněch šest případů shrnuje slovy: „Nalézáme mnoho shod v odpovědích ohledně příčin, příznaků i důsledků“ (54). A pokud se dotkne dopadu závislosti na blízké osoby (což je hlavní téma, které si autorka předem stanovila), je zmíněn jen na okraji, jako vysvětlení pro volbu místa pro rozhovor, kde nebudou nikým rušeny: „Většinou se totiž shodly, že to nechtějí řešit před nikým jiným. Informátorky totiž zaujaly takový postoj, že se za celou situaci spíše

stydí“ (s. 54). Ač je zřejmé autorčino velké vlastní zaujetí pro téma, obrovské úsilí při zpracování velkého množství dat, schopnost přirozeně komunikovat s informantkami, získat si jejich důvěru, pohybovat se v různých terénech (mezi informanty i v léčebně), práci chybí především onen potřebný „tah na branku“ – kdy bychom sledovali, jak zvažuje poznatky o rodinných vazbách, studuje antropologii rodiny a snad dochází i k tomu, že funkční rodinné vazby jsou pro závislé jedním z předpokladů úspěšné léčby (tak, jak se to jeví z jejího výzkumu, ale není explicitně formulováno). Namísto toho autorka ve svém závěru dochází k potřebě formulovat rady, jak se v případě, kdy rodina zjistí, že její člen trpí závislostí, mají blízké osoby chovat: „nepřetrhat s jedincem veškerá pouta, ale stát při něm, aby měl stále na mysli, že v tom není zcela sám“ (s. 54) – tedy z role výzkumníka se autorka dostává do role experta, který svá zjištění posunuje do formulace pravidel, jaké jednání je správné a jaké nikoliv.

Jak jsem ovšem zmínila, na této práci je nutné ocenit hluboký zájem autorky, studentka volila obtížně přístupné a citlivé (informanty jistě spíše tabuizované) téma a podařilo se jí získat mnoho zajímavých i relevantních odpovědí. Výzkum je postaven na šesti případových studiích, což u takto citlivého tématu není málo a práce má jistou výpovědní hodnotu. Proto výtky shora uvedené je možné brát jako doporučení studentce, jakým chybám by se měla v příští práci vyvarovat.

Závěr: Předloženou BP doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným výtkám navrhuji hodnotit stupněm C.

Mgr. Lada Viková

V Pardubicích dne 7. 1. 2020